

Posudok na diplomovú prácu Bc. Terezy Zedkovej
Visuální versus verbální sdělení na titulních stránkách českých týdeníků

V predkladanej diplomovej práci si autorka kladie za cieľ skúmať vzťah textu a obrazu, a to konkrétne prostredníctvom analýzy tzv. „Mediálnych obrazov“, ktoré definuje ako „plagáty či fotografie, obrazy vytvorené na titulných stranách českých týdeníku“ (str. 7). Odhliadnuc od toho, že v práci je analyzovaný i dvojtýždenník *A2*, autorka venuje v celej druhej (tzv. analytickej) časti práce pozornosť výlučne analýze titulných stránok českých týždenníkov. Podstatou tohto skúmania je aplikácia vybraných teoretických koncepcií predstavených v prvej (tzv. teoretickej) časti práce.

V prípade hodnotenia takto stanovenej koncepcie práce vystupuje do popredia problém selekcie : autorka si volí vlastný korpus titulných stránok časopisov (*Respekt*, *Reflex*, *Instinkt*, *A2*, *Týden*), ktorý konfrontuje s vlastným výberom teoretických koncepcií (Mitchell, Foucault, Barthes, Peirce, Saussure, Ikonografia, Leeuwen), ktoré v práci uvádza ako referenčné. Keďže jej ide predovšetkým o ich aplikáciu na vybrané obrazy, jej práca sa stáva akýmsi prehľadom možností uplatnenia daných teoretických koncepcií v praxi: diplomová práca Bc. Terezy Zedkovej pôsobí ako katalóg ich možných aplikácií.

V tejto súvislosti možno pokladať za problematické dve veci. Jednak tú, že v práci absentuje zdôvodnenie vybraných príkladov: nevieme, na základe akých kritérií autorka vybrala pre svoju analýzu práve tieto „Mediálne obrazy“, a nie iné. A jednak tú, že autorka v práci neuvádza zdôvodnenie svojho výberu referenčných autorov. Túto druhú okolnosť pokladám za dôležitú preto, lebo koncepcie, na ktoré sa autorka odvoláva, sú v určitých ohľadoch nekompatibilné: absentuje tu kritická reflexia rozdielu medzi diadickou (Saussure) a triadickou (Peirce) koncepciou znaku, medzi štrukturalistickou (Barthes) a postštrukturalistickou (Mitchell) analýzou obrazu atď. Autorka neuvádza podstatné rozpory medzi jednotlivými reflexiami obrazu, na ktoré sa odvoláva, preto spôsob jej prezentácie môže vyvolávať dojem, že ich nepovažuje za rozporuplné. Keďže v práci neformuluje svoj vlastný názor na vybrané „referenčné“ koncepcie, ani s danými autormi nijako nepolemizuje, nevieme, či si je autorka vedomá heterogénnosti svojich teoretických referencií, a nevieme ani to, kam sa v tejto teoretickej diskusii situuje ona sama.

Skutočnosť, že autorka nezaujíma kritický postoj ku kategóriám s ktorými pracuje, ju vedie k viacerým konfúznym teoretickým prejavom, napríklad k tendencii „čítať“ obrazy v duchu štrukturalistických analýz, a zároveň k chápaniu polysémickej povahy obrazu v línii Mitchellových postštrukturalistických interpretácií. Nazdávame sa, že tento problém by sa do istej miery podarilo odstrániť reflexiou vizuality a pôsobenia diskurzu, resp. spomenutím problému diskurzívnych medzí „rozumnej interpretácie“, ako ho formuloval Umberto Eco. Zmienka tohto druhu však v predkladanej diplomovej práci absentuje.

Zaujímavým teoretickým momentom v diplomovej práci Bc. Terezy Zedkovej je pokus o konceptuálnu inováciu: autorka definuje predmet („Mediálny obraz“) a metódu („sémiografia“) svojho výskumu prostredníctvom zavádzania nových pojmov. Tieto však nie sú dostatočne definované (napr. pojem „Mediálny obraz“ nie je celkom šťastným pojmovým riešením, pôsobí ako pleonasmus, pretože obraz sám je médium ; azda by bolo lepšie použiť v tomto prípade výraz „Massmediálny obraz“) a nevyhnutnosť ich zavedenia nie je celkom zrejímavá. Navyiac, nevieme, ako autorka vymedzuje svoju koncepciu oproti koncepciám svojich „referenčných“ autorov, čím sa zmysel zavádzania nových pojmov do istej miery stráca.

Pokiaľ ide o splnenie vytýčeného cieľa a o mieru celkovej úspešnosti projektu danej diplomovej práce, nie je celkom jasné, či sa autorka uspokojuje s aplikáciou vybraných teórií na vybrané obrazy, alebo či jej ide aj o formulovanie a overenie svojej vlastnej pracovnej hypotézy. Možno konštatovať, že vzťah textu a obrazu sa v práci napokon teoreticky nevyriešil, len sa zjavoval v konkrétnych príkladoch. Jasne formulovaná téza v práci chýba, nazdávam sa však, že je v rôznych podobách na viacerých miestach v práci prítomná, ako napr. na str. 68, kde sa píše, že „znalosť textu je pro odhalení významu Mediálního obrazu zásadní“. Keďže však téza práce nie je ako taká jasne formulovaná, rada by som sa autorky spýtala, aká je jej hlavná pracovná hypotéza.

Po formálnej stránke je predkladaná diplomová práca napísaná na dobrej úrovni. Autorka uvádza svoje zdroje a cituje podľa noriem. Trochu problematickým sa mi javí malý rozsah použitej literatúry. Úvod a záver práce sú príliš krátke a teoreticky nevyhranené.

Diplomovú prácu Bc. Terezy Zedkovej navrhujem prijať k obhajobe a ako predbežné hodnotenie navrhujem známku „2“.

Mgr. Michaela Fišerová, PhD.
Katedra elektronické kultúry a sémiotiky
Fakulta humanitných štúdií UK, Praha

V Prahe, dňa 13. 3. 2010